

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Havlíčkův Brod, Konečná 1930, 580 01 Havlíčkův Brod

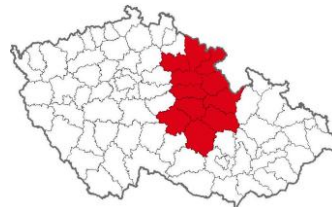
Havlíčkův Brod 24.6.2014

čj. UKZUZ 048329/2014

Zpráva č. 13 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 16.6. – 22.6.2014

1. Počasí

I když v tomto týdnu začalo kalendářní léto, počasí tomu příliš neodpovídalo. Do poloviny týdne sice ještě nejvyšší teploty lehce překračovaly 20 °C, ale od čtvrtka se výrazně ochladilo a nechladnějším dnem byla sobota, kdy se maxima pohybovala pouze okolo 15 °C. Velmi nízké byly i noční teploty klesající v některých dnech i výrazně pod 5 °C. Srážkové úhrny byly za celý týden prakticky zanedbatelné a tak došlo k dalšímu prohloubení vláhového deficitu. Důsledkem je kromě negativních dopadů na vegetaci i prohlubující se problémy se zásobováním obcí pitnou vodou.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Stále výraznější projevy nedostatku vláhy byly znatelné u většiny zemědělských plodin a je obava, že se toto projeví i nižší hmotností právě se tvořících semen. Především na ovocných dřevinách byl pozorován zvyšující se výskyt různých druhů mšic.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 61–75 BBCH)

(počátek květu: první prašníky viditelné - střední mléčná zralost: všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená)

Postupný nárůst výskytů / lokálně až silné / a napadení i praporcového listu **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** bylo hlášeno z okresů Havlíčkův Brod /lokality Kožlí a Oudoleň 19.6./, Chrudim /lokality Dolní Bezděkov 18.6./, Náchod /lokality Městec 17.6./ a Svitavy /lokality Dolní Újezd, Osík a Benátky 19.6./.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 18.6./ byl zjištěn první výskyt **feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)** v klasech, v ostatních okresech byly pozorovány střední výskyty s postupem na praporcové listy.

V okrese Jičín /lokalita Jičín 19.6./ byl zjištěn první výskyt **růžovnění klasů pšenice (*Giberella zeae*)** způsobujícího běloklasost.

První výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)** na praporcových listech byl zaznamenán v okrese Hradec Králové /lokalita Dobřenice 18.6./.

Střední výskyt **žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*)** byl hlášen z okresu Svitavy /lokalita Rychnov na Moravě 19.6./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Jestliže se při hodnocení zjistí ohniskové napadení, polovina míst odběru vzorků se volí v ohniscích napadení. V RF 51 se hodnotí napadení rostlin (odnoží), v RF 65 napadení listů a v RF 75 – 85 napadení klasů.

Ošetření se doporučuje v RF 51 při napadení 5 – 25 % odnoží, v RF 65 při napadení 25 – 50 % listů a v RF 75 – 85 při napadení 10 – 25 % klasů.

Střední výskyty larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** byly zaznamenány v okresech Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 16.6./ a Svitavy /lokality Litomyšl a Moravská Třebová 17.6./.

Pozorování dospělců se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí kontrolou 100 odnoží.

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více než 50 % larev.

V okresech Jičín /lokalita Libošovice 18.6./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Přepychy 19.6./ bylo zjištěno střední, ohniskově až silné zaplevelení porostů **chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*)**.

JEČMEN OZIMÝ (RF 77–92 BBCH)

(pozdní mléčná zralost - mrtvá zralost: zrno již nelze nehtem palce stisknout ani zlomit)

Silný výskyt **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byl pozorován v okrese Chrudim /lokalita Orel 16.6./ . Na stejné lokalitě byl zjištěn první výskyt **hnědé rzivosti ječmene (*Puccinia hordei*)** a na lokalitě Možděnice byl zaznamenán první výskyt **prašné snětivosti ječmene (*Ustilago nuda*)**.

ŽITO OZIMÉ (RF 75 BBCH)

(střední mléčná zralost: všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená)

První výskyt **hnědé rzivosti žita (*Puccinia recondita*)** byl zjištěn v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Holubí Zhoř 16.6./.

TRITIKALE OZIMÉ (RF 75 BBCH)

(střední mléčná zralost: všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená)

V okrese Jičín /lokalita Robousy 19.6./ byl zjištěn první výskyt běloklasosti způsobené fuzariózami v klasech – **růžovění klasů (*Giberella zeae*)**.

Na stejné lokalitě byl zjištěn slabý výskyt mšic v klasech, jmenovitě **kyjatka osenní (*Sitobion avenae*)** a dále byl v klasech zaznamenán výskyt trásněnky obilné **(*Frankliniella tenuicornis*)**.

JEČMEN JARNÍ (RF 59-75 BBCH)

(konec metání: klas (lata) je celý viditelný - střední mléčná zralost: všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená)

Z okresů Chrudim /lokalita Orel 16.6/, Jičín /lokalita Vitiněves 19.6./, Svitavy /lokality Městečko Trnávka, Jevíčko a Vítějeves 17.6./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Blížkov 19.6./ byly hlášeny přetrvávající střední výskyty **sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Přetrvávající střední výskyty **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)** byly pozorovány v okrese Svitavy /lokality Svitavy, Oldřiš a Sloupnice 18.6./.

První výskyt **hnědé rzivosti ječmene (*Puccinia hordei*)** na listech byl objeven 18.6. v Dobřenicích.

Střední výskyty larev **kohoutků (*Oulema* spp.)** byly pozorovány v okrese Svitavy /lokality Litomyšl a Moravská Třebová 17.6./.

V okrese Jičín /lokality Milíčeves a Slatiny 19.6./ byly zjištěny v klasech první výskyty **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)**.

Slabý výskyt min s larvami **vrtalky ječné (*Agromyza megalopsis*)** byl zaznamenán v okrese Pardubice /lokalita Lány na Důlku 19.6./.

V okrese Jičín /lokality Milíčeves a Slatiny 19.6./ byl pozorován slabý výskyt trásněnky obilné **(*Frankliniella tenuicornis*)**.

PŠENICE JARNÍ (RF 65 BBCH)

(střed květu: 50 % prašníků zralých)

První výskyt / lokálně až silný / **žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*)** byl pozorován v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Křižanov 18.6./.

V okrese Pardubice /lokalita Přelouč 17.6./ byl na listech zjištěn první výskyt **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)**.

KUKUŘICE (RF 16-33 BBCH)

(5 6. list vyvinutý - 3. kolénko patrné)

V okresech Jičín /lokalita Robousy 19.6./, Náchod /lokalita Broumov 18.6./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Petrovice 19.6./ byly na listech zjištěny první, ohniskové výskyty **mšic (*Aphididae* spp.)**.

První výskyt **bzunky ječné (*Oscinella frit*)** byl pozorován v okrese Svitavy /lokalita Karle 17.6./.

V okresech Jičín /lokalita Robousy 19.6./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Petrovice 19.6./ byl zaznamenán první výskyt larev **kohoutků (*Oulema* spp.)**

Střední zaplevelení **zemědýmem lékařským (*Fumaria officinalis*)** bylo zjištěno v okrese Náchod /lokalita Broumov 18.6./.

LUSKOVINY

HRÁCH (RF 59-79)

(prvé korunní plátky viditelné, květy stále zavřené - téměř veškeré lusky dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti, semena plně vyvinutá (zelená zralost))

V okrese Chrudim /lokalita Chrudim 17.6./ byl výskyt **mykosferelové hnědé strupovitosti hrachu (*Mycosphaerella pinodes*)** hodnocen jako střední a došlo k jeho rozšíření i do vyšších pater porostu.

Hlášení o středních výskytech **kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** přišla pouze z okresu Žďár nad Sázavou /lokality Jabkoňov a Osové 17.6./

Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

První úlovek **obaleče hrachového (*Cydia nigricana*)** ve feromonovém lapáku byl v minulém týdnu zaznamenán v okrese Pardubice /lokalita Ostřešany 18.6./ a v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Nová Ves 17.6./. Počty ulovených samců odpovídaly již střednímu výskytu.

Monitoring letu imag se provádí pomocí feromonových lapačů, 2x týdně se zaznamenává počet odchycených samců.

Insekticidní zásah je třeba zvážit, pokud je zaznamenáno více jak 6 samců ve dvou feromonových lapácích za den. Chemické ošetření musí být cíleno proti líhnoucím housenkám, ošetřuje se tedy 7-10 dnů po kritickém přírůstku náletu.

Výskyt larev **virtalky (*Liriomyza* spp.)** v okrese Chrudim /lokalita Chrudim 17.6./ byl již hodnocen jako střední.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 77–79 BBCH)

(asi 70% šešulí dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti - téměř veškeré šešule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

V okrese Pardubice /lokalita Přelouč 17.6./ byl zjištěn na bázi stonků první výskyt **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** a v okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany 16.6./ byl výskyt hodnocen jako střední.

První výskyt **plísně brukvovitých (*Hyaloperonospora parasitica*)** na šešulích byl zaznamenán v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Chlístov 17.6./.

V okrese Jičín /lokalita Robousy 19.6./ byl zjištěn na stoncích první výskyt **hlízenky obecné na řepce (*Sclerotinia sclerotiorum*)** a z okresu Chrudim /lokalita Podlíšťany 16.6./ přišlo hlášení o středním výskytu této choroby.

MÁK (RF 47-54 BBCH)

(stonek s poup. převyšuje všechny listy - plné kvetení - většina rostlin kvete)

V okrese Svitavy /lokality Litomyšl a Moravská Třebová 19.6./ byly pozorovány další výskyty **plísně makové (*Peronospora arborescens*)**.

K infekci dochází od května do sklizně. Nižší teploty, ovlhčení, vysoká vzdušná vlhkost a hustý porost vytvářejí podmínky pro napadení.

Preventivní ochrana spočívá v dodržování zásad správné agrotechniky, střídání plodin, zdravé osivo, řidší porosty. Přímá ochrana-preventivní aplikace fungicidu od fáze 6-ti a více pravých listů.

Jako střední byl hodnocen výskyt **pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*)** v okrese Chrudim /lokalita Vížky 17.6./ a první příznaky této choroby byly hlášeny z okresu Žďár nad Sázavou /lokalita Vídeň 18.6./ .

V okrese Hradec Králové /lokalita Praskačka 17.6./ byly zjištěny silné výskyty kolonií **mšice makové (*Aphis fabae*)** a byl zde i pozorován první výskyt imag **krytonosce makovicového (*Neoglocianus maculaalba*)** na mladých tobolkách a první výskyt jeho vajíček uvnitř tobolek.

OKOPANINY

CUKROVKA (RF 34-39)

(listy pokrývají 40% povrchu půdy - plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90% povrchu půdy)

V okrese Jičín /lokalita Úlibice 19.6./ byl zjištěn na listech první výskyt virové žloutenky – **virové mírné žloutnutí řepy (BMVYV)**.

První slabé výskyty cercosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*) na listech byly nalezeny v okresech Hradec Králové /lokalita Lhota pod Libčany 18.6./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Bučina 18.6./.

První výskyt min způsobených larvami **květilky řepné (*Pegomyia hyoscyami*)** byl zaznamenán v okrese Chrudim /lokalita Třebřichy 17.6./.

První výskyty **plevelných řep (Weed beet)** byly zjištěny v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Skryje 16.6./ a Jičín /lokalita Úlibice 19.6./.

BRAMBORY (RF 31-65 BBCH)

(počátek prodlužovacího růstu (cca 15 cm) - plný květ)

První výskyty **bakteriálního černání stonku (*Pectobacterium atrosepticum*)** byly zjištěny v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Železné Horky 18.6./, Chrudim /lokalita Dřevíkov 16.6./ a Jičín /lokalita Robousy 19.6./.

V okrese Jičín /lokalita Robousy 19.6./ byl zjištěn první výskyt **hnědé skvrnitosti bramboru (*Alternaria alternata*)**.

První výskyt **plísně bramborové (*Phytophthora infestans*)** byl hlášen z okresu Jičín /lokalita Robousy 19.6./, ve většině okresů byly slabé výskyty zaznamenány již i na produkčních plochách.

První výskyt **mšice broskvoňové (*Myzus persicae*)** byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Nahořany a Žďár nad Metují 17. 6. a 18. 6./.

Z celé sledované oblasti byly hlášeny výskyty larev **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** v různých vývojových stádiích.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provádí v době maxima líhnutí larev, tj. v době, kdy vyhlíhlé larvy dosáhnou 3. stupně (L3). Ošetření by mělo být ukončeno do doby, než začnou převládat larvy L4.

Chemickou ochranu je třeba využívat až při hospodářsky významném výskytu mandelinky bramborové, to je při výskytu 5000 larev na 1 ha. Chemické přípravky, respektive jejich účinné látky, je nutné střídat v rámci antirezistentní strategie a omezit jejich použití za vysokých teplot, zejména v případě pyretroidů.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 73-76 BBCH)

(druhý opad plodů (červnový) - plod dosahuje asi 60% konečné velikosti)

Střední výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na plodech byl pozorován v okrese Náchod /lokalita Zájezd 17.6./ a v okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany 10.6./ byl silný výskyt na listech a začínající na plodech.

V okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany 18.6./ byl pozorován pokračující silný výskyt **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)**.

První výskyt **obaleče pupenového (*Spilonota ocellana*)** byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Zájezd 17.6./.

V okrese Jičín /lokalita Úlibice 19.6./ byl zjištěn první výskyt **bejlo morky jabloňové (*Dasyneura mali*)**.

V okrese Jičín /lokalita Lužany 19.6./ byl zjištěn první výskyt **svilušky jabloňové (*Bryobia rubriocula*)**.

Narůst výskytu **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigera*)** byl pozorován v okrese Pardubice /lokalita Svinčany 17.6./.

HRUŠEŇ (RF 74 BBCH)

(průměr plodů do 40 mm, plody vzpřímené (stadium T, spodní strana plodu a stopka tvoří T, velikost vlašského ořechu))

V okrese Jičín /lokalita Kamenice 19.6./ byl zjištěn silný výskyt **mery hrušňové (*Cacopsylla pyricola*)**

SLIVOŇ (RF 74-75)

(průměr plodů do 40 mm, plody vzpřímené (stadium T, spodní strana plodu a stopka tvoří T))
- plod dosahuje asi 50% (polovinu) konečné velikosti)

V okrese Jičín /lokalita Holovousy 16.6./ VŠÚO Holovousy vyhlásil signalizaci na ošetření proti **puklici švestkové (*Parthenolecanium corni*)**

MERUŇKA (RF 76)

(plod dosahuje asi 60% konečné velikosti)

První výskyt **hnědnutí listů meruňky (*Gnomonia erythrostoma*)** na listech a první výskyt moniliniové hniloby (*Monilinia fructigena*) na plodech byl pozorován v okrese Hradec Králové /lokalita Těchlovice 17.6./.

TŘEŠEŇ (RF 81-87)

(počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu (zesvětlení) - sklizňová zralost)

Na listech v okrese Pardubice /lokalita Raškovice 17.6./ byl zjištěn první výskyt **suché skvrnitosti listů peckovin (*Stigmia carpophila*)**.

ZELENINA

KMÍN KOŘENNÝ

První výskyt poškození okolíků **hnědou stonkovou hnilobou a spálou květů kmínu (*Mycocentrospora acerina*)** byl pozorován v okrese Chrudim /lokalita Vížky 16.6./.

ČESNEK KUCHYŇSKÝ

V okrese Hradec Králové /lokalita Smiřice 19.6./ byl zjištěn silný výskyt **vrtalky pórkové (*Phytomyza gymnostoma*)**.

RAJČE

První výskyt **plísňě rajčete (*Phytophthora infestans*)** byl zjištěn v okrese Hradec Králové /lokalita zahrádka Hr. Králové 15.6./.

OKRASNÉ DŘEVINY

JÍROVEC MAĎAL

V okrese Jičín /lokalita Lázně Bělohrad 16.6./ byl zjištěn první výskyt **hnědé listové skvrnitosti jírovce (*Guignardia aesculi*)**.

Začátek letu druhé generace dospělců **klíněnky jírovcové (*Cameraria ohridella*)** byl zaznamenán v okrese Pardubice /lokalita Pardubice – Vinice 18.6./.

JILM

V okrese Jičín /lokalita Lázně Bělohrad 16.6./ byly ve stromové aleji dubů a jilmů poblíž rybníka Pardoubek zjištěny požerky na listech způsobené **pilatěnkou (*Aproceros leucopoda*)**.

BOROVICE

Na plantáži vánočních stromků borovice černé v okrese Pardubice /lokalita Hlavečník 17.6./ byl zjištěn silný výskyt **červené sypavky borovice (*Mycosphaerella pini*)**.

JEDLE

V lesních školkách v okrese Pardubice /lokality Horní a Dolní Jelení 17.6./ byly silně poškozené rostliny jedle bělokoré květnovými mrazy. Zmrzly nevyzrálé letošní přírůstky vyrůstající z bočních pupenů.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl